

КОД: ГЮ_ДР_ІСТ_8_ІІ_13

ДІАГНОСТИЧНА РОБОТА

8 клас, ІІ семестр

ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ

Загальна характеристика роботи

Структура роботи

Робота складається із **чотирьох частин** — А, В, С та D:

частина А (без поділу на блоки): вісім завдань про козацькі ремесла та промисли;

частина В (блоки I і II): шість завдань про торговельні відносини;

частина С (без поділу на блоки): вісім завдань про інформаційну війну та пропаганду;

частина D (без поділу на блоки): три завдання про період Руїни.

Час, відведений на виконання роботи

Загальний час виконання всіх завдань роботи становить 180 хвилин (4 уроки), а саме по 45 хвилин на кожную частину.

Групи результатів за свідомством досягнень

Роботою охоплено результати навчання, визначені в Державному стандарті базової середньої освіти для таких груп результатів, а саме

ГЮ1: Орієнтується в історичному часі й просторі

ГЮ2: Працює з інформацією історичного та суспільно значущого змісту

ГЮ3: Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію.

Максимально можлива кількість балів

За виконання всіх завдань роботи максимально учень / учениця може набрати **80 «сирих» балів**:

Різновиди завдань у роботі

Різновид	№ завдання	Оцінювання
Завдання з вибором однієї правильної відповіді	1, 2, 3, 9, 10, 11, 15, 16	Кожне завдання оцінюється за принципом «все або нічого»: учень отримує 1 бал за правильну відповідь у відповідній групі результатів або отримує 0.
Завдання на встановлення відповідності	4, 18	Кожне завдання оцінюється за принципом 1 бал за вибір одного правильного варіанту.
Завдання на встановлення послідовності	5	Нараховується 0, 1 або 3 бали: 3 бали – якщо правильно вказано всю послідовність; 1 бал – якщо правильно вказано перший та останній елементи; 0 балів – у інших випадках.
Завдання з вибором кількох правильних відповідей	12, 17	Нараховується 1 бал за кожну правильно обрану відповідь.
Завдання з короткою або розгорнутою відповіддю	6, 7, 13, 14, 19, 20, 21, 22, 23, 25	Оцінюються за деталізованими рубриками, наведеними нижче.
Проектне завдання	8, 24	Оцінюються за деталізованими рубриками, наведеними нижче.

Таблиця відповідності завдань орієнтирам для оцінювання

Частина А

№	Тип завдання	Група результатів	Орієнтир для оцінювання [9 ГІО] (з Додатку 18)
1	Вибір однієї відповіді	ГР1, 2	[9 ГІО 1.2.3-1] визначає передумови, розрізняє результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів [9 ГІО 3.2.1-3] виявляє смислові зв'язки між різними фрагментами інформації та джерелами різних видів
2	Вибір однієї відповіді	ГР1	[9 ГІО 2.2.2-2] характеризує чинники, що впливають на заняття людей, спосіб ведення господарства... визначає тенденції економічного розвитку
3	Вибір однієї відповіді	ГР1	[9 ГІО 1.2.1-1] розрізняє економічні, політичні, культурно-інтелектуальні чинники розвитку суспільства і пояснює їх взаємовплив..
4	Встановлення відповідності	ГР1,	[9 ГІО 1.2.1-2] встановлює взаємозв'язки між подіями, явищами, процесами, вчинками людей, наводить приклади 9 ГІО 4.1.1-1] визначає поєднання політичних, економічних, соціальних, технологічних, культурних та інших чинників, які впливали один на одного і творили історичну епоху
5	Встановлення послідовності	ГР1	[9 ГІО 2.2.1-1] характеризує діяльність людини у природно-географічному середовищі в різні історичні періоди, наводить приклади впливу людини на природу в минулому і сьогоденні
6	Коротка відповідь	ГР1	[9 ГІО 2.1.2-2] визначає належність... господарських об'єктів до географічних... та історичних регіонів

7	Розгорнута відповідь	ГР2	[9 ГІО 4.3.2-2] пояснює і наводить приклади єдності, розмаїття і багатовимірності минулого та його впливу на сучасність
8.1-8.2	Проектне завдання (бізнес-план)	ГР 2	[9 ГІО 3.1.2-1] за самостійно визначеними критеріями добирає інформацію для виконання завдання [9 ГІО 4.1.3-2] пропонує способи розв'язання наявних суспільних проблем, які мають історичне підґрунтя, аналізує суспільний і власний досвід
8.3	Проектне завдання (екоаудит)	ГР 1	[9 ГІО 2.2.2-3] знаходить достовірну інформацію про сутність екологічних проблем та пропонує способи їх розв'язання
8.4-8.6	Проектне завдання (соціальна відповідальність)	ГР 2, 3	[9 ГІО 4.2.3-2] аргументує власні судження за допомогою історичних фактів, наявних досліджень, доступних історичних джерел та з урахуванням гуманістичних цінностей [9 ГІО 5.3.1-3] розкриває сутність принципу недискримінації і виявляє його порушення у повсякденному житті і медіаповідомленнях [9 ГІО 5.1.3-2] обґрунтовує необхідність поваги до власної гідності та гідності іншої особи [9 ГІО 6.2.1-4] визначає способи власної участі в житті класу/ закладу освіти/ родини/ місцевої спільноти

Частина В

№	Тип завдання	Група результатів	Орієнтир для оцінювання [9 ГІО] (з Додатку 18)
9	Вибір однієї відповіді	ГР1	[9 ГІО 1.2.1-1] розрізняє економічні, політичні, культурно-інтелектуальні чинники розвитку суспільства і пояснює їх взаємовплив на основі отриманих знань
10	Вибір однієї відповіді	ГР1	[9 ГІО 2.2.2-2] характеризує чинники, що впливають на заняття людей, спосіб ведення господарства, соціальний устрій, визначає тенденції економічного розвитку
11	Вибір однієї відповіді	ГР2	[9 ГІО 3.2.1-4] порівнює зміст історичних джерел за самостійно визначеними критеріями
12	Множинний вибір	ГР2	[9 ГІО 3.2.1-3] виявляє смислові зв'язки між різними фрагментами інформації та джерелами різних видів
13	Творче завдання	ГР2, ГР3	[9 ГІО 4.2.2-1] добирає логічні і достатні аргументи для підтвердження певного судження; [9 ГІО 4.2.3-1] чітко формулює та висловлює судження стосовно суспільних ідей з урахуванням власного досвіду, різних видів інформації; [9 ГІО 5.3.2-2] аналізує причини та наслідки дискримінації та утисків в минулому і сьогоденні
14	Створення продукту	ГР1, ГР2	[9 ГІО 2.2.1-1] характеризує діяльність людини у природно-географічному середовищі в різні історичні періоди, наводить приклади впливу людини на природу в минулому і сьогоденні; [9 ГІО 3.2.1-3] виявляє смислові зв'язки між різними фрагментами інформації та джерелами різних видів

Частина С

№	Тип завдання	Група результатів	Орієнтир для оцінювання [9 ГІО] (з Додатку 18)
15	Вибір однієї відповіді	ГР2	[9 ГІО 3.3.2-1] визначає вплив економічних, політичних, соціальних та культурних обставин на погляди і життєву позицію автора джерела
16	Вибір однієї відповіді	ГР2	[9 ГІО 3.3.2-2] наводить приклади різних тлумачень минулого суб'єктами історичного процесу; [9 ГІО 3.3.3-2] наводить приклади дії пропаганди в суспільстві
17	Множинний вибір	ГР2	[9 ГІО 3.3.2-1] визначає вплив економічних, політичних, соціальних та культурних обставин на погляди і життєву позицію автора джерела; [9 ГІО 3.3.3-1] виявляє факти маніпулювання масовою інформацією в текстових і візуальних джерелах
18	Встановлення відповідності	ГР2	[9 ГІО 3.3.2-1] визначає вплив економічних, політичних, соціальних та культурних обставин на погляди і життєву позицію автора джерела
19	Заповнення таблиці	ГР2	[9 ГІО 3.3.2-2] наводить приклади різних тлумачень минулого суб'єктами історичного процесу; [9 ГІО 4.3.1-1] описує, аналізує, оцінює різні інтерпретації історичних подій, явищ, процесів, діяльності історичних осіб
20	Оцінювання твердження з обґрунтуванням	ГР2	[9 ГІО 4.2.2-1] розпізнає тенденційну інформацію; [9 ГІО 3.3.2-1] визначає вплив економічних, політичних, соціальних та культурних обставин на погляди і життєву позицію автора джерела
21	Порівняльний аналіз	ГР2	[9 ГІО 4.1.3-1] розрізняє коротко- та довготривалі явища і процеси в хронологічному, географічному, людському вимірах

22	Створення пам'ятки	ГР2	<p>[9 ГІО 3.3.1-1] застосовує критерії для визначення достовірності і повноти інформації;</p> <p>[9 ГІО 3.3.3-2] наводить приклади дії пропаганди в суспільстві</p>
----	--------------------	-----	---

Частина D

№	Тип завдання	Група результатів	Орієнтир для оцінювання [9 ГІО] (з Додатку 18)
23.1	Визначення проблеми на основі карти	ГР1, ГР2	[9 ГІО 2.1.1-1] описує історичні події, явища і процеси за картою
23.2	Ранжування загроз	ГР1, ГР2	<p>[9 ГІО 1.2.3-1] визначає передумови, розрізняє результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів;</p> <p>[9 ГІО 4.2.3-2] аргументує власні судження за допомогою історичних фактів, наявних досліджень, доступних історичних джерел та з урахуванням гуманістичних цінностей</p>
24.1	Порівняння угод	ГР1	[9 ГІО 1.2.3-1] визначає передумови, розрізняє результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів
24.2	Оцінка твердження з обґрунтуванням	ГР2	[9 ГІО 4.2.2-1] добирає логічні і достатні аргументи для підтвердження певного судження

24.3	Стратегічний вибір з обґрунтуванням	ГР 2, ГР3	<p>[9 ГІО 4.3.2-1] пояснює вплив конкретного вчинку і події з погляду суспільних потреб та інтересів, важливості для власного досвіду;</p> <p>[9 ГІО 4.2.3-2] аргументує власні судження за допомогою історичних фактів, наявних досліджень, доступних історичних джерел та з урахуванням гуманістичних цінностей;</p> <p>[9 ГІО 5.1.2-4] формулює і аргументовано висловлює, відстоює у дискусії власні погляди та переконання</p>
25	Формулювання уроку	ГР3	<p>[9 ГІО 4.3.2-2] пояснює і наводить приклади єдності, розмаїття і багатовимірності минулого та його впливу на сучасність;</p> <p>[6 ГІО 4.2.3-1] чітко формулює та висловлює судження стосовно суспільних ідей з урахуванням власного досвіду, різних видів інформації;</p> <p>[9 ГІО 6.1.2-1] наводить приклади, як громадяни можуть впливати на політичні і суспільні процеси</p>

Загальний підсумок розподілу балів

Нижче наведено таблицю, що демонструє, як бали розподіляються для кожного завдання.

Завдання	Субтест	Макс. бали	ГР1	ГР2	ГР3
1	A	1	1	0	0
2	A	1	1	0	0
3	A	1	1	0	0
4	A	4	4	0	0

5	A	3	3	0	0
6	A	2	2	0	0
7	A	2	0	2	0
8*	A	15	5	5	5
9	B	1	1	0	0
10	B	1	1	0	0
11	B	1	0	1	0
12	B	3	0	3	0
13	B	3	0	2	1
14	B	3	1	2	0
15	C	1	0	1	0
16	C	1	0	1	0
17	C	2	0	2	0
18	C	4	0	4	0
19	C	3	0	3	0
20	C	2	0	2	0
21	C	2	0	2	0
22	C	3	0	3	0
23	D	3	1	2	0

24	D	15	4	4	7
25	D	3	0	0	3
РАЗОМ		80	25	39	16

Ключі до завдань закритого типу

Частина А

№	Правильна відповідь	Бал
1	Б	1
2	В	1
3	А	1
4	1–В, 2–А, 3–Г, 4–Б	4 (по 1 балу за кожну відповідність)
5	А–Б–Г–В	3 (0 або 1 або 3 бали)

Частина В

№	Правильна відповідь	Бал
9	В	1
10	В	1
11	Г	1
12	1, 3, 5	3 (по 1 балу за кожну правильну)

Частина С

№	Правильна відповідь	Бал
1 5	Б	1
1 6	В	1
1 7	1, 3, 4, 7	2 (0,5 бала за кожну правильну)
1 8	1–В, 2–Д, 3–Б, 4–А	4 (по 1 балу за кожну відповідність)

Критерії оцінювання завдань відкритого типу

Завдання 6. Чому порохіві майстерні були в Батурині та Києві, а не в селах?

Максимум: 2 бали

Орієнтир: [9 ГІО 1.2.1-2] встановлює взаємозв'язки між подіями, явищами, процесами, вчинками людей, наводить приклади

Галузеві критерії оцінювання:

Ба ли	Дескриптор	Приклад
2	Самостійно пов'язує історичні факти з географічним простором, пояснює зв'язки між різними фрагментами інформації. Наводить 2-3 обгрунтовані причини розташування майстерень у містах	У великих містах були: 1) кваліфіковані майстри-спеціалісти; 2) можливість контролю небезпечного виробництва; 3) близькість до військових арсеналів.
1	Пояснює зв'язки за допомогою вчителя. Називає 1 правильну причину	Були потрібні кваліфіковані майстри.
0	Не може пояснити зв'язки або відповідь відсутня	

Завдання 7. Наведіть два приклади сучасних аналогів козацьким ремеслам

Максимум: 2 бали

Орієнтир: [9 ГЮ 4.3.2-2] пояснює і наводить приклади єдності, розмаїття і багатовимірності минулого та його впливу на сучасність

Галузеві критерії оцінювання:

Ба ли	Дескриптор
2	Самостійно наводить приклади впливу минулого на сучасність із поясненням зв'язку
1	Наводить приклади з допомогою або без пояснень
0	Не може навести релевантні приклади

Завдання 8. Створіть власну майстерню

Максимум: 15 балів (ГР1: 5 балів, ГР2: 5 балів, ГР3: 5 балів)

Орієнтири для оцінювання:

9 ГЮ 1.2.1-1] розрізняє економічні, політичні, культурно-інтелектуальні чинники розвитку суспільства і пояснює їх взаємовплив на основі отриманих знань;

[9 ГЮ 1.2.1-2] встановлює взаємозв'язки між подіями, явищами, процесами, вчинками людей, наводить приклади

[9 ГЮ 1.3.1-1] пояснює роль торгівлі, міст та інших чинників розвитку регіону

9 ГЮ 2.2.1-1] характеризує діяльність людини у природно-географічному середовищі в різні історичні періоди, наводить приклади впливу людини на природу в минулому і сьогоденні;

[9 ГЮ 2.2.2-1] формулює запитання щодо наслідків діяльності людини в природі

[9 ГЮ 2.2.2-3] знаходить достовірну інформацію про сутність екологічних проблем та пропонує способи їх розв'язання

[9 ГЮ 3.1.2-1] за самостійно визначеними критеріями добирає інформацію для виконання завдання

[9 ГЮ 3.2.1-3] виявляє смислові зв'язки між різними фрагментами інформації

[9 ГЮ 5.1.4-2] обмірковує, що може робити для утвердження культури демократії

[9 ГІО 5.3.1-3] розкриває сутність принципу недискримінації і виявляє його порушення у повсякденному житті і медіаповідомленнях

[9 ГІО 5.3.2-1] пропонує способи залучення (інклюзії) різних людей у спільноти різного порядку

[9 ГІО 6.2.1-2] пропонує декілька варіантів розв'язання проблем відповідної спільноти та обирає найоптимальніший

8.1 Вибір ремесла (1 бал, ГР1)

Бали	Дескриптор
1	Обрано історично достовірне ремесло з таблиці (селітроваріння, порохове виробництво, гутництво, ковальство, млинарство, бортництво)
0	Обрано неісторичне ремесло або відсутній вибір

8.2 Бізнес-план (5 балів, ГР1)

8.2.1 Опис справи (1 бал, ГР2)

Бали	Дескриптор	Приклад
1	Детальний опис діяльності майстерні (що виробляється, як, для кого)	«Майстерня з виробництва скляного посуду та віконного скла методом видування при температурі ~1500°C»
0,5	Загальний опис без деталей	«Робимо скло»
0	Опис відсутній	-

8.2.2 Ресурси (1 бал, ГР1)

Бали	Дескриптор	Приклад
1	Названо історично точні ресурси XVIII ст. з джерелами постачання	«Пісок (береги Дніпра), вапно (видобуток біля Києва), поташ (з деревного попелу з лісів Полісся), дрова (Чернігівщина)»
0,5	Ресурси названі частково або без джерел	«Пісок, вапно, дрова»

0	Анахронізми або відсутнє	«Електрика, газ»
---	--------------------------	------------------

8.2.3 Інструменти та обладнання (1 бал, ГР1)

Ба ли	Дескриптор	Приклад
1	3+ історично точних інструменти/обладнання	«Плавильна піч, форми для видування, інструменти для обробки скла, точильні камені»
0,5	1-2 інструменти	«Піч, форми»
0	Анахронізми або відсутнє	«Електрична піч, комп'ютер»

8.2.4 Людські ресурси (1 бал, ГР1)

Ба ли	Дескриптор	Приклад
1	Майстер + підмайстри з обґрунтуванням функцій	«Майстер-гутник (керує процесом), 3 підмайстри (плавлення, формування, обробка), 2 учні»
0,5	Загальний опис без функцій	«Майстер і помічники»
0	Відсутнє або без деталей	-

8.2.5 Клієнти у XVIII ст. (0,5 бала, ГР1)

Ба ли	Дескриптор	Приклад
0,5	Реалістичні клієнти XVIII ст.	«Заможні козаки, церкви, купці, шляхта»
0	Нереалістичні або відсутні	«Супермаркети, онлайн-покупці»

8.2.6 Канали збуту у XVIII ст. (0,5 бала, ГР1)

Бали	Дескриптор	Приклад
0,5	Історично достовірні канали	«Ярмарки у Батурині, Києві, прямі замовлення від церков, через посередників до Московії»
0	Анахронізми	«Інтернет-магазин, Amazon»

8.3 Модернізація й екоаудит (3 бали, ГР2)

8.3.1 Вплив на довкілля у XVIII ст. (1 бал, ГР2)

Бали	Дескриптор	Приклад
1	Конкретні екологічні проблеми з обґрунтуванням	«Масова вирубка лісів для виробництва поташу та палива, забруднення повітря димом від печей, виснаження піщаних кар'єрів»
0,5	Загальні проблеми	«Забруднення, вирубка»
0	Відсутній опис	-

8.3.2 Ідея «як зробити екологічніше» сьогодні (1 бал, ГР2)

Бали	Дескриптор	Приклад
1	Конкретна інноваційна пропозиція	«Використання електричних печей замість дров, вторинна переробка битого скла, сонячні панелі для енергії, очисні фільтри»
0,5	Загальна ідея	«Використовувати менше ресурсів»
0	Відсутня	-

8.3.3 Нові можливості збуту сьогодні (1 бал, ГР2)

Бали	Дескриптор	Приклад
1	Сучасні канали з обґрунтуванням	«Інтернет-магазин з доставкою, участь у craft-ярмарках, співпраця з дизайнерами інтер'єру, Instagram для маркетингу»

0,5	Стандартні канали	«Магазини, ринки»
0	Відсутні	-

8.4 Соціальна відповідальність та етика праці (2 бали, ГРЗ)

Завдання: Створіть 3-4 правила для сучасної майстерні, які гарантують повагу до гідності, рівні можливості та недискримінацію

Бали	Дескриптор	Приклад
2	3-4 конкретні правила недискримінації	1. Однакова оплата за однакову роботу незалежно від статі 2. Прийом на роботу без дискримінації за віком, етнічністю, релігією 3. Безбар'єрне середовище для людей з інвалідністю 4. Заборона домагань і булінгу
1	1-2 правила	1. Рівна оплата 2. Не дискримінувати
0,5	Формальні фрази без конкретики	«Поважати всіх»
0	Відсутні	-

8.5 Внесок у життя громади

8.5.1 Користь для громади (1 бал, ГРЗ)

Бали	Дескриптор	Приклад
1	Конкретна користь з деталями	«Створення 10 робочих місць, щомісячні безкоштовні майстеркласи для дітей, підтримка місцевих постачальників сировини, спонсорство місцевих культурних подій»
0,5	Загальна ідея	«Створювати робочі місця»
0	Відсутня	-

8.5.2 Соціальний/культурний проєкт (1 бал, ГРЗ)

Бали	Дескриптор	Приклад

1	Конкретний проєкт з планом реалізації	«Організація безкоштовних майстеркласів з видування скла для дітей із соціально вразливих сімей щосуботи, створення музейної кімнати з історією ремесла»
0,5	Загальна ідея без деталей	«Робити майстеркласи»
0	Відсутня	-

8.6 Фінальний пітч (1 бал, ГРЗ)

Завдання: Чому майстерня буде прибутковою і популярною у XXI ст.? (3-5 речень)

Бали	Дескриптор	Приклад
1	Логічне обґрунтування прибутковості з 2-3 аргументами	«Майстерня буде прибутковою завдяки: 1) унікальності ручної роботи в епоху масового виробництва, 2) екологічності продукції (попит сучасних споживачів), 3) можливості персоналізації. Популярність забезпечать соціальні мережі, craft-ярмарки та співпраця з дизайнерами»
0,5	Часткове обґрунтування або 1 аргумент	«Буде популярним, бо люди люблять красиві речі»
0	Відсутнє або нелогічне	-

Завдання 13. Напишіть три головні пункти торговельної угоди

Максимум: 3 бали

Орієнтири:

[9 ГІО 4.2.2-1] добирає логічні і достатні аргументи для підтвердження певного судження

[9 ГІО 4.2.3-1] чітко формулює та висловлює судження стосовно суспільних ідей з урахуванням власного досвіду, різних видів інформації

9 ГІО 5.3.2-2] аналізує причини та наслідки дискримінації та утисків в минулому і сьогодні

Галузеві критерії оцінювання:

Пункт	Дескриптор (1 бал)
Про безпеку	Формулює реалістичні умови безпеки з урахуванням історичного контексту та інтересів груп
Про товари	Визначає товари для обміну відповідно до історичних джерел
Про полонених	Демонструє розуміння проблеми полонених в історичному контексті

Завдання 14: Запропонуйте три елементи для спільного бенкету (м'ясна страва, зернова страва / випічка, десерт / напій)

Максимум: 3 бали

Орієнтири:

[9 ГІО 2.2.1-1] характеризує діяльність людини у природно-географічному середовищі в різні історичні періоди, наводить приклади впливу людини на природу в минулому і сьогодні

[9 ГІО 3.2.1-3] виявляє смислові зв'язки між різними фрагментами інформації та джерелами різних видів

[9 ГІО 3.2.2-1] на основі аналізу джерела ідентифікує події та явища політичної, соціальної, економічної, культурно-інтелектуальної історії, історії повсякденності тощо

Бали	Дескриптор	Приклад відповіді
1 бал за кожен елемент	<ul style="list-style-type: none"> Назва страви + інгредієнти відповідають категорії Інгредієнти історично достовірні (з Джерел 1-3) Обґрунтування з конкретними фактами з джерел Показано поєднання ресурсів обох регіонів 	<p>- Баранина, тушкована з овочами. Баранина — з кримських отар овець (Джерело 3: 'величезні отари овець'), овочі — з українських городів. Страва поєднує традиційне для кримських татар м'ясо та український спосіб приготування.</p> <p>- Коровай з українського борошна та кримського меду. Борошно виробляли на українських млинах (таблиця: млинарство), мед — з кримських степових квітів (Джерело 3: "степові трави та квіти дають неймовірний мед").</p> <p>- Кримське вино з українськими горіхами. Виноград і вино — з кримських долин (Джерело 3: "росте виноград, з якого роблять чудове вино"), горіхи — з гірського Криму (Джерело 3: "ростуть горіхи")</p>
0,5 бала за кожен елемент	<ul style="list-style-type: none"> Страва названа, але обґрунтування загальне Не всі інгредієнти підтверджені джерелами Слабкий зв'язок з історичними реаліями Не показано поєднання регіонів 	<p>- М'ясо з овочами. Татари розводили худобу, а в Україні були овочі.</p> <p>- Хліб. Його пекли з українського борошна, адже в Україні було багато млинів.</p> <p>- Фрукти. В Криму росли яблука та груші.</p>
0 балів за кожен елемент	<ul style="list-style-type: none"> Страва відсутня Анахронізм (продукти, невідомі у XVII-XVIII ст.) Немає обґрунтування Повне ігнорування джерел 	<p>- Піца з помідорами</p> <p>- Картопляне пюре</p> <p>- Кава з цукром</p>

Завдання 19.

Порівняйте пропагандистські наративи Петра І (Джерела Б, В) та В. Путіна (Джерело Д), заповнивши порівняльну таблицю

Максимум: 3 бали

Орієнтир:

[9 ГІО 3.3.2-2] наводить приклади різних тлумачень минулого суб'єктами історичного процесу;

[9 ГІО 4.3.1-1] описує, аналізує, оцінює різні інтерпретації історичних подій, явищ, процесів, діяльності історичних осіб

Бали	Дескриптор
3	<ul style="list-style-type: none"> Правильно заповнено всі 3 рядки таблиці Є конкретні посилання на джерела або точні цитати Показано паралелі між історичними та сучасними методами пропаганди Відповіді точні та релевантні
2	<ul style="list-style-type: none"> Правильно заповнено 2 рядки з 3 Є загальні посилання на джерела Частково показано паралелі
1	<ul style="list-style-type: none"> Правильно заповнено 1 рядок з 3 Слабкі або відсутні посилання на джерела Паралелі не показані або показані поверхово
0	<ul style="list-style-type: none"> Таблиця не заповнена Відповіді не відповідають джерелам Повне нерозуміння завдання

Завдання 20. Оцініть твердження про «Орден Юди» як чорний піар

Максимум: 2 бали

Орієнтири:

[9 ГІО 4.2.2-1] розпізнає тенденційну інформацію

[9 ГІО 3.3.2-1] визначає вплив економічних, політичних, соціальних та культурних обставин на погляди і життєву позицію автора джерела

[9 ГІО 4.2.3-2] - аргументує власні судження за допомогою історичних фактів, наявних досліджень, доступних історичних джерел та з урахуванням гуманістичних цінностей

Ба ли	Дескриптор
2	Самостійно формулює висновки та аргументує. Відповідь «Так» + повне обґрунтування з 3+ аргументами
1	Формулює висновки з допомогою. Відповідь «Так» + 1-2 аргументи
0	Не може сформулювати висновки або відсутність обґрунтування

Завдання 21. Приклад схожих методів покарання сьогодні

Максимум: 2 бали

Орієнтир:[9 ГІО 4.1.3-1] розрізняє коротко- та довготривалі явища і процеси в хронологічному, географічному, людському вимірах

Галузеві критерії оцінювання:

Ба ли	Дескриптор
2	Самостійно знаходить аналогії між історичними та сучасними методами покарання. Конкретний приклад + чітке пояснення схожості методів
1	Знаходить аналогії з допомогою. Приклад є, але пояснення не повне або відсутнє
0	Не може знайти аналогії. Нерелевантний приклад або відсутній

Завдання 22. Пам'ятка «Як розпізнати пропаганду»

Максимум: 3 бали

Орієнтири:

[9 ГІО 3.3.1-1] застосовує критерії для визначення достовірності і повноти інформації

[9 ГІО 3.3.3-2] наводить приклади дії пропаганди в суспільстві

Галузеві критерії: 1 бал за кожну правильно сформульовану ознаку

Ба ли	Дескриптор
3	Самостійно формулює 3 чіткі ознаки пропаганди
2	Формулює 2 ознаки
1	Формулює 1 ознаку
0	Не може сформулювати ознаки

Завдання 23: Визначте три головні загрози для Гетьманщини в період Руїни

Максимум: 3 бали (ГР1: 1 бал, ГР2: 2 бали)

Орієнтири:

[9 ГІО 2.1.1-1] описує історичні події, явища і процеси за картою

[9 ГІО 1.2.3-1] визначає передумови, розрізняє результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів

[9 ГІО 4.2.3-2] аргументує власні судження за допомогою історичних фактів, наявних досліджень, доступних історичних джерел та з урахуванням гуманістичних цінностей

Завдання 23.1: Яку з ключових проблем періоду Руїни ця карта ілюструє найвиразніше?

Поясніть, що саме на карті на це вказує.

Ба ли	Критерії	Приклад відповіді
1 бал	<ul style="list-style-type: none"> Правильно визначено проблему з «Даних для аналізу» Надано конкретне пояснення того, що на карті це показує Пояснення відповідає картографічному матеріалу 	<p>Проблема: Політика (розкол на Лівобережжя і Правобережжя)</p> <p>Пояснення: На карті видно різних гетьманів та їхні окремі території — Україна розділена на кілька частин, немає єдиної влади</p>
0,5 бала	<ul style="list-style-type: none"> Проблема визначена правильно, але пояснення загальне Пояснення є, але проблема сформульована неточно 	<p>Проблема: Політичний розкол</p> <p>Пояснення: Карта показує поділ</p>

0 балів	<ul style="list-style-type: none"> • Проблема визначена неправильно • Відсутнє пояснення • Відповідь не стосується карти 	Проблема: Економічні труднощі Пояснення: відсутнє
----------------	---	--

Завдання 23.2: Визначте та запишіть три головні загрози для існування Гетьманщини в порядку їхньої важливості (від найнебезпечнішої до менш небезпечної)

Бали	Дескриптор
2 бали	<ul style="list-style-type: none"> • Визначено 3 різні загрози з «Даних для аналізу» • Загрози ранжовані логічно • Для кожної загрози є обґрунтування (чому саме вона на цьому місці) • Обґрунтування спирається на конкретні дані
1 бал	<ul style="list-style-type: none"> • Визначено 2-3 загрози • Ранжування частково логічне • Обґрунтування загальне або неповне АБО визначено 3 загрози без обґрунтування
0 балів	<ul style="list-style-type: none"> • Визначено менше 2 загроз • Загрози не відповідають «Даним для аналізу» • Відсутнє будь-яке обґрунтування • Повне нерозуміння завдання

Завдання 24: Розробіть план для виходу з кризи

Максимум: 15 балів

Орієнтири для оцінювання:

[9 ГІО 1.2.3-1] визначає передумови, розрізняє результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів

[9 ГІО 4.2.2-1] добирає логічні і достатні аргументи для підтвердження певного судження

[9 ГІО 4.3.2-1] пояснює вплив конкретного вчинку і події з погляду суспільних потреб та інтересів, важливості для власного досвіду

[9 ГІО 5.1.2-4] формулює і аргументовано висловлює, відстоює у дискусії власні погляди та переконання

24.1 Порівняння угод 4 бали, ГР1

Завдання: Назвіть одну перевагу та один недолік для України в кожній угоді

Елемент	1 бал	0,5 бала	0 балів
Союз Османами: Перевага	3 Конкретна перевага з обґрунтуванням (визнання незалежності від Польщі, військова підтримка, збереження козацького устрою, відсутність данини згідно з Корсунською угодою)	Перевага названа без обґрунтування	Відсутня або неправильна
Союз Османами: Недолік	3 Конкретний недолік (васальна залежність, зобов'язання надавати військову допомогу, релігійний конфлікт, залежність від султана)	Без обґрунтування	Відсутній
Союз Московією: Перевага	3 Конкретна перевага (захист від Речі Посполитої, спільна православна віра, економічні зв'язки)	Без обґрунтування	Відсутня
Союз Московією: Недолік	3 Конкретний недолік зі Глухівських статей (обмеження виборів гетьмана, воєводи в містах, податки до царської скарбниці, заборона міжнародних відносин)	Без обґрунтування	Відсутній

24.2 Оцінка твердження 4 бали, ГР2

Твердження: «Стан справ у Гетьманщині робив її легкою здобиччю для сильних сусідів, навіть якщо вони виступали в ролі 'союзників'»

Ба ли	Дескриптори	Приклад

4	Чітка позиція (Так / Ні) + 3-4 аргументи з конкретними посиланнями на Літопис Самовидця та угоди	Так. 1) Літопис: "не залишилося нічого цілого" — повне економічне зневищення; 2) "через усобиці ослаблилися" — внутрішній розкол; 3) Глухівські статті показують повний контроль Московії; 4) Корсунська угода робить васалом Османів.
3	Позиція + 2 аргументи з джерелами	Так. Літопис описує розруху ("вогнем спалено, татарами забрано"), а обидві угоди показують обмеження незалежності.
2	Позиція + 1 аргумент з джерела	Так. Літопис показує, що Гетьманщина була слабкою через війни.
1	Тільки позиція без аргументів	Так / Ні
0	Відсутня відповідь	-

Важливо: Обидві позиції (Так / Ні) можуть бути правильними, якщо добре обґрунтовані.

Однак позиція «Так» легше обґрунтувати на основі джерел.

24.3 Вибір пріоритету 7 балів, ГРЗ

Завдання: На чому зосередитись: пошуку союзника чи подоланні внутрішнього розбрату?

Компонент	Макс . бал	Дескриптор
Вибір пріоритету	2	2: Чіткий, однозначний вибір 1: Вибір є, але не чіткий 0: Немає чіткого вибору або «і те, і інше»

Обґрунтування	5	5: 3-4 історично обґрунтовані аргументи з посиланням на джерела 4: 3 аргументи 3: 2 аргументи з джерелами 2: 1-2 аргументи без джерел 1: Загальне обґрунтування 0: Відсутнє
----------------------	----------	--

Завдання 25: Історичний урок для сучасних українців

Максимум: 3 бали (ГР2, 3)

Орієнтири:

[6 ГІО 4.2.3-1] чітко формулює та висловлює судження стосовно суспільних ідей з урахуванням власного досвіду, різних видів інформації

[9 ГІО 4.3.2-2] пояснює і наводить приклади єдності, розмаїття і багатовимірності минулого та його впливу на сучасність

[9 ГІО 6.1.2-1] наводить приклади, як громадяни можуть впливати на політичні і суспільні процеси

Бали	Дескриптори	Приклад відповіді
3 бали	<ul style="list-style-type: none"> Чітке, лаконічне гасло Спирається на аналіз Руїни Пояснення показує застосування до сучасності Видно причиново-наслідковий зв'язок 	<p>Гасло: «Єдність — основа виживання держави»</p> <p>Пояснення: Розбрат між Лівобережжям і Правобережжям призвів до втрати незалежності; сьогодні єдність усіх українців — запорука перемоги над агресором.</p>
2 бали	<ul style="list-style-type: none"> Гасло сформульовано, але загальне Пояснення є, але зв'язок не конкретний <p>АБО гасло дуже добре, пояснення слабке</p>	<p>Гасло: «Внутрішній розбрат веде до загибелі»</p> <p>Пояснення: Тоді Україна розпалася, тому сьогодні треба бути єдиними.</p>

1 бал	<ul style="list-style-type: none"> Гасло дуже загальне Пояснення мінімальне АБО тільки гасло без пояснення	Гасло: «Треба берегти країну» Пояснення: Це важливо
0 балів	<ul style="list-style-type: none"> Гасло відсутнє Не стосується Руїни Повне нерозуміння 	-

Після перевірки відповідей учня / учениці набрані ним / нею бали **переводять у шкалу 1–12** відповідно до Схем переведення результатів). Для цього кількість набраних учнем / ученицею сирих балів за кожною з груп результатів треба розділити на 3 і округлити за загальноприйнятими правилами округлення.

Переведення у 12-бальну шкалу